

Carl Siegfried Abraham Aeminga ; Johannes Casimirus Henricus Grave

Quaestionem iuridicam: An heres
deliberans beneficio inventa

1773

Greifswald

1773

v. Aeminga, K. S. A.

Grave

462
P. 294

QUAESTIONEM IURIDICAM:
AN HERES DELIBERANS
BENEFICIO INVENTARII
UTI POSSIT?

SUFFRAGANTE AMPLISSIMO ICTORUM ORDINE
PUBLICO EXAMINI SUBMITTUNT

PRAESES

CAROL. SIEGFR. ABRAH.
DE AEMINGA

I. U. D. ET SUMMI REG. TRIBUN. ADVOC.

ET

RESPONDENS

IOANN. CASIM. HENR. GRAVE

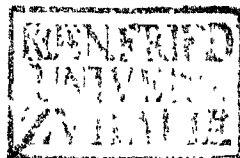
REG. DICAST. ADVOC.

DIE MENS. MART. A. MDCCLXXIII.

GRYPHISWALDIE

LITTERIS A. F. RÖSE

REG. ACAD. TYPOGR.

§ 1.

Heredem, suscepta hereditate, in locum defuncti succedere, eumque adeo repraesentare, ^{I. Ins. deli-berandi} notum est, quam quod notissimum; (a) Unde confusionem iurium & obligationum defuncti & heredis oriri constat. Quam ob rem hic non modo iurium defuncti redditur particeps, verum etiam ad obligationes eiusdem implendas obstringitur, etiamsi hereditas debitis solvendis non sufficiat. Quae cum ita sint, haud raro contingere potest, ut heres improvidus praeceps in suam ipsius perniciem agatur, nimium timidus vero, qui nullius animi, nullius consilii est, proficuum repudiet hereditatem. Romanorum vero cum interesset, ne periculo insignem rei familiaris iacturam facienda heres exponatur, neve hereditates sint destitutae, illi in deliberandi & beneficium inventarii salutari

A

consilio

consilio dedere. Illud a praetore inventum, ab antiqua *cretione* (b) arcessendum esse videtur. Nam olim ab ipso testatore, qui heredem cum *cretione* instituebat, huic tempus deliberandi dabatur. Quid vero si, herede sine *cretione* instituto, aditionem hereditatis urgerent creditores, substituti, vel legatarii? Tum praetor ab herede aditus, huic, imitatione testatorum, spatium deliberandi concessisse videtur (c). *Est ergo ius deliberandi nihil aliud, nisi ius heredis intra tempus aliquod consultandi, an hereditatem suscipere sibi proficiat.* Cuius quidem temporis spatium arbitrio magistratus determinandum esse praetor edixit (d). Sed iure novo sublatum est hoc magistratus arbitrium, duoque casus a se invicem sunt discernendi. 1) Urgentibus eis, quorum interest (e), heredi certum tempus ad deliberandum praescribitur: Annale quippe, si imperator rogetur, fin magistratus, novem mensium (f). 2) Nemine urgente, heredi, quamdiu superstes est, hereditatem amplecti non denegatur, nisi tertius iam huic praescripserit (g).

(a) ARNOLD. VINNIUS in *Comment. ad §. 5. I. de hered. & diff.*

(b) CRETIO denotat 1) *certorum dierum spatium, quod datur instituto heredi ad deliberandum, utrum expediat ei adire hereditatem, nec ne.* ULPIANI *Fragment. Tit. XXII. §. 27.* apud ANT. SCHULTINGIUM in *Iurisprudent. Anteiustin. pag. m. 642 & 643.* 2) *Sol-*
lem-

lemniam hereditatis aditionem indicat. Ita ULP. d. l. §. 28. *cernere*, inquit, *est verba cretionis dicere* ad hunc modum, cum me M. T. VIUS heredem instituerit eam hereditatem adeo cernoque. 3) *Significat etiam, mea quidem sententia, sollemnem formulam, qua quis adiecto tempore scribebatur heres*; velut „Titius heres esto cernitoque in diebus centum proximis, quibus scieris poterisque, nisi ita creveris, exheres eslo.“ ULP. *cit. loc.* Sic cretio dicitur vel *vulgaris*, vel *continua*. *Vulgaris*, cui adiciuntur haec verba, quibus scieris poterisque; *continua*, cui non adiciuntur. Illa heredi tempus utile ratione initii, haec continuum dabat. ULP. *Tit. XXII. §. 31 & 32*. Ita etiam heres *cum cretione* vel *sine cretione* institutus dicitur. ULP. *ibid. §. 25. 29. 30*. Ibi sollemnis formula adhibita erat, hic non aequae.

(c) JAC. CUIACIUS *ad Tit. Dig. & Cod. de iur. deliber.*

(d) *l. 1. §. 1. & l. 2. ff. de iur. deliber.* modo non pauciores centum diebus heredi praesituantur *cit. l. 2*. Intra centum dies vero olim cernendam fuisse hereditatem, ULPIANUS meminit in *Fragm. Tit. XXII. §. 27*: Unde iuris deliberandi cum cretione similitudo apparet. Sed isti centum dies, non pauciores, sollemnes erant in cretione *non libera*, ut ostendit IAC. CUIACIUS in *Obs. Lib. IX. Cap. 29*. qui de cretione eleganter, ut solet, commentatur. In *cretione libera*, cuius formula erat

cernito cum volueris, tempus ab arbitrio heredis dependebat.

(e) ut creditoribus substitutis & legatariis.

(f) *l. fin. §. 13. C. de iur. delib.*

(g) *l. 7. C. de petit. hered.*

§. 2.

cuinam competat.

Competit ius deliberandi heredibus tam voluntariis, quam suis & necessariis (a). Merito tamen excluduntur heredes *necessarii in specie sic dicti*, seu servi a domino suo heredes scripti. Nam hi hereditatem & vel nolentes *ipso iure* ita adquirebant, ut ab ea abstinere non possint (b). Si servus alienus heres institutus erat, domino ipsius ius deliberandi compete-
bat (c).

(a) *l. 1. pr. & l. 8. ff. de iur. delib. l. 19. C. eod.* nec obstat §. 5. I. de hered. qual. & differ. quam optime interpretatur ARN. VINNIUS in Comment. ad eandem.

(b) §. 1. I. de hered. qual. & differ.

(c) *l. 1. pr. ff. de iur. delib.*

§. 3.

II. Beneficium inventarii.

Sed deliberandi facultas heredi non sufficiebat, ciam, licet ea usus sit, sine periculo tamen hereditatem subire non posset. Quod perspicuens praetor minoribus beneficio restitutionis in integrum succurrit (a). Dein Hadrianus Imperator sanxit, ne maiores etiam vi-

ginti

ginti quinque annis ultra facultates hereditatis teneantur, „si post aditam hereditatem grande aes alienum emersisset, quod aditae hereditatis tempore latebat (b). Quod ad milites postea restrinxit GORDIANUS (c). IUSTINIANUS vero binis, ut ipse refert, heredi prospexit constitutionibus. Altera harum transmissionem iuris deliberandi in successores, quam in antiquis legibus invenerat, stabilivit, altera Hadriani constitutionem restituisse videtur (d). Tandem IUSTINIANUS indulgentia antecessores superare, novoque beneficio heredes plane tutos reddere voluit. Quapropter eis *beneficio inventarii* (e) prospexit, quo, *interveniente publica rerum hereditariarum descriptione, confuso iurium atque obligationum defuncti & heredis impeditur, eo effectu, ne hic ultra vires hereditatis creditoribus teneatur* (f). Consultitur hoc beneficio cunctis heredibus, tam voluntariis, quam necessariis, tam scriptis, ^{cuinam detur,} quam iis, quibus haereditas ab intestato defertur (g)

(a) §. 5. I. de hered. qual. & diff.

(b) §. 6. I. eod.

(c) cit. §. 6. & l. fin. pr. C. de iur. delib.

(d) l. 19. C. de iur. delib. l. fin. pr. eod. „Scimus, inquit IUSTINIANUS, „in genere iam duas esse promulgatas a nostra clementia constitutiones, unam quidem „de his, qui deliberandum pro hereditate sibi delata existimaverint, (quae in l. 19. C. all.prehenditur) aliam autem de improvisis debitis & incerto exitu per di-

„verfas species ei impofito.“ Posterior conſtitutio non amplius ſuperest, ut obſervat HAHNIUS *Wefenb. in Tit. de iure delib.*

(e) Designatio bonorum publica ſ. publica auctoritate facta *inventarium* audit, cui *ſpecificatio privata* opponitur. Quomodo *inventarium* ad amuſſin iuris Romani ab herede conficiatur, ipſe adeo IUSTINIANUS docet *l. fin. §. 2. C. de iur. delib. Et Nov. I. Cap. II. §. 1.* Praxin Germaniae tradunt LAUYERBACH. *in Colleg. Theor. Praſt. Lib. XXVIII. Tit. VIII. §. 13.* & qui de Pomerania noſtra in ſpecie agit MEVIUS *Part. II. Deciſ. 356.* Quare haec, aliaque trita, ut a ſcopo huius diſſertationis aliena, ſicco pede tranſeo.

(f) Ut perſpicuitatis rationem habeam, deſcriptionem quam diſinitionem dare malui.

(g) quod probat *cit l. fin. pr. verbis*: „Ex omnibus itaque iſtis unam legem colligere nobis apparuit eſſe humanum, & non ſolum milites adiuvari huiusmodi beneficicio, ſed etiam ad omnes hoc extendere, non tantum ſi improvifum emerſerit debitum, ſed etiam ſi oneroſam quis invenerit quam adiit hereditatem — §. 1. Cum igitur hereditas ad quendam ſive ex teſtamento, ſive ab inteſtato ſit delata, ſive ex aſſe, ſive ex parte, ſiquidem recta via adire maluerit hereditatem — nullo indiget inventario. §. 2. Sin autem dubius, utrumne admittenda ſit, nec ne deſuncti hereditas, non putet ſibi

„bi

„bi esse necessariam deliberationem, sed *adcat hereditatem, vel se immisceat, omni tamen modo ab ipso inventarium conficiatur.*“

§. 4.

Quod ad differentiam attinet specificam, quae inter ius deliberandi & inventarii intercedit beneficium, illa ex notionum collatione facile patet. Adhibito enim iure deliberandi hereditas est iacens, eiusque aditio ad futuram heredis declarationem suspenditur. Verum simulac inventarii beneficio utitur heres, ipso facto adit hereditatem (a), ita tamen, ut ad obligationes defuncti implendas eatenus tantum obstringatur, quatenus ipsis ex bonis a defuncto relictis satisfieri potest.

& quatenam inter ius deliberandi & beneficium intercedat differentia specifica.

(a) Additionem hereditatis hic & in sequentibus in sensu generali accipio, quo immixtionem complectitur, quemadmodum occurrit in *lege 4. C. de in instit. Et sublit. & l. ult. C. de abst. vel repud. hered.* vid. **BRISSENIUS** *de verb. signif.*, sub voc. *adire hereditatem*.

§. 5.

Praemissis igitur notionibus iuris deliberandi & beneficium inventarii, discutiendum est, *an*, postquam hoc a **IUSTINIANO** inventum, ius deliberandi heredi quidquam utilitatis praestare possit. Nam si plane inutile est, disquire non proficit, an heres deliberans beneficio inventarii uti valeat. Praestat sane utilitatem. Equidem largior,

III. Jus deliberandi, postquam concessum est beneficium inventarii, adhuc utilitatem praestat. ¹⁾ generatim

gior, ius deliberandi, post datum inventarii beneficium non tantae, quam olim, esse praestantiae. Nec inficias ire possum, hoc saepe fructuosius esse. Ideo tamen illud non omni, quantum mihi cernere est datum, destituitur utilitate.

a) ut heres
durante spa-
tio deliber.
nummos
quaerat,

Nam 1) durante spatio deliberandi hereditas est incens (a). Unde fuit, quod illo tempore nondum finito aeris alieni solutio ab herede exigi nequeat. Opportune igitur, nec sine fructu, deliberandi iure utitur, si parata pecunia destitutus praevideat, fore, ut creditores aeris alieni solutionem a se exigant, simulac hereditatem susceperit. *Ita enim inducias accipit novem mensium vel anni, eoque tempore nummos quaerere potest.* Nec heredem hic quidquam iuvat inventarii beneficium amplecti. Nam hoc non impedit, quominus heres statim intra modum patrimonii defuncti solvere compellatur, ita ut nummis deficientibus res hereditariae alienentur. Ex subitanea vero alienatione insigne damnum plerumque oriri neminem fugit.

(a) *diff. §. anteced.*

§. 6.

b) ut famae
defuncti con-
sulatur,

2) Heredi, ut Iustiniano beneficio fruatur, inventarium est conficiendum (a). Sed hoc confecto facultates defuncti omnium oculis exponuntur. Unde contumelia in illum redundare potest. *Famae defuncti vero,*
cuius

cuius rationem ius Romanum maxime habet, *iure deliberandi confilitur* (b). Nam hoc adhibito, confectio inventarii haud necessaria est. Obstare quidem videtur *l. fin. §. 14. C. de iur. delib.* cuius verba haec sunt: „necesse est enim omni modo deliberantem inventarium cum omni subtilitate facere.“ Sed salva res est. Ex mente enim IUSTINIANI, dictae legis auctoris, distinguendum est, an heres confecerit inventarium, vel minus. Illo casu, si hereditatem suscipit, creditoribus quidem in solidum obligatur, sed integrum est ipsi legatariis aliisque, qui titulo singulari lucrativo aliquid ex testamento capiunt, quartam falcidiam detrahere. Hoc casu existente eo respiciendum est, *an adeat hereditatem*, tumque non solum creditoribus in solidum satisfacere tenetur, sed etiam beneficii legis falcidiae expers est; *an vero repudiet hereditatem*, quo facto hanc creditoribus secundum iurata specificationem restituere debet (c). Manifestum est igitur, inventarii confectionem heredi non absolute necessariam esse, eamque ipsi hypothetice tantum iniungi, si legis falcidiae uti velit beneficio.

(a) *Diff. §. 4.*

(b) vid. ARN. VINNI *Comment. ad §. 5. I. de hered. diff. & qualit.* & ULR. HUBERI *Praxileß. ad Dig. Lib. XXVIII. Tit. VIII. §. 2.* Huius tamen sententiae calculum non adiicio, qua dicto loco statuit, quod cives ideo quoque ius deliberandi malle debeant, quam

beneficium inventarii, „quod ipos conficiendi inventarii ex praescripto legum hodiernarum molestior & contumeliosior, adde periculosior sit, quam iure civili statutum est.“ Conf. LAUTERBACH. *Colleg. Theor. Pract. Lib. XXVIII. Tit. VIII. §. 13.* & praesertim MEVIUS *Part. II. Dec. 356.*

(c) Fluunt hae distinctiones ex adductae *l. fin. C. de iur. delib. §. 14.*

§. 7.

c) si testator
confessionem inven-
tarii valide
interdixit.

3) Si confessionem inventarii testator heredi valide interdixit, (a) h. e. neque in fraudem creditorum, neque legitimae, huic deliberandi facultas tantum superest (b). Heredi enim denegandum videtur inventarii beneficium, propterea quod ipsi repertorium conficere, prohibente testatore, non licet. Hereditas vero si omisso inventario suscipitur, patrimonium defuncti & heredis confunduntur. Quam ob causam res ad ius vetus redit, vi cuius ex aditione hereditatis patrimoniorum confusio semper oriebatur (c).

(a) Num vero testator confessionem inventarii in heredis praesudicium valide interdicare potest? Negativam defendit LAUTERBACH in *Colleg. Theor. Pract. Lib. XXVIII. Tit. VIII. §. 9.*, propterea quod nemo in testamento suo cavere potest, ne leges in suo testamento locum habeant, *l. 55. ff. de legat. 1.* Ego vero huic sententiae subscribere non possum. Nam 1) POMPONIUS

in dicta lege ad cautionem usufructuariam respicere videtur. Disquirat videlicet, si conicere fas est, an testator, qui heredi usufructum legatorum reliquit, ei cautionem usufructuariam remittere possit. Negat hoc, perhibens, quod nemo in testamento suo cavere possit, ne leges in testamento suo locum habeant. Rationem reddit, quia nec tempore aut loco aut conditione finire obligatio heredis legatorum nomine potest, h. e. quia obligatio usufructuarii ad praestandam cautionem a testatore nullo modo remitti potest, *l. 7. C. ut in possess. legat. l. 1. C. de usufruct.* Constat enim ius publicum seu absolutum privatorum voluntate mutari non posse, *l. 38. ff. de pactis. l. 15. C. eod. l. 5. §. 7. ff. de admin. tut. l. ult. ff. de suis & legit. hered. l. 13. C. de testam.* Sed beneficium inventarii, quo heres confecto inventario fruitur, *iuri permissivo* innititur. Quare illud heredi per indirectum adimere potest testator, dum ipsi confactionem inventarii prohibet. 2) Testator, respectu heredis, est instar legislatoris. Innuit hoc decantata illa LL. XII. Tab. regula: paterfamilias uti legassit de pecunia tutelave rei suae, ita ius esto. Quae quidem regula & iure Romano novo obtinet, quatenus restrictio arbitrii testatoris ostendi nequit. Sed talis ratione prohibitionis inventarii non adest. 3) Testator detractionem quartae falcidiae prohibere potest, *Nov. I. Cap. II. §. 2.* Cur eidem statuere non liceret, ne heres inventarium conficiat, adeoque beneficio inventarii non-

utatur? 4) Legem 55. §. 1. de leg. 1. IAC. BRUNNE-
MANN. quidem in Comment. ad Dig. de forma testamen-
ti intelligit, sed α) ipsum falli arbitror, quia non video,
quomodo, hac interpretatione adsumta, explicari possint
verba legis finalia: „quia nec tempore, aut loco, aut con-
„ditione finiri obligatio heredis legatorum nomine pot-
„est.“ β) Et si BRUNNEMANNO quis assentiret, inven-
tarium tamen non pertinet ad formam testamenti.

(b) Nisi alicubi, ut in Saxonia, iurata specificatio sit
loco inventarii, de quo BENED. CARPZOVIVS *Part. III.*
Cap. 33. def. 18. aliique testantur. Sed hoc iure in Po-
merania, teste MEVIO *Part. VI. Dec. 42.*, non uti-
mur.

(c) Conf. SAM. de COCCEII *Iur. Controv. Lib.*
XXVIII. Tit. VIII. qu. 2.

§. 8.

2) Heredi in
specie prod-
est, si iure
deliberandi
& benef. in-
vent. simul
vel successi-
ve uti valet.

Quid utilitatis vero in heredem redundet, si ipsi
simul vel successive iure deliberandi & beneficio inven-
tarii frui liceat, facile est ad intelligendum. Nam tunc
non modo tempus ipsi est, statum hereditatis investi-
gandi, sed sine periculo etiam hereditatem amplectitur.

§. 9.

3) Iustiniani
sententia de
utilitate iur.
delib.

Quaquam igitur iuris deliberandi utilitas in apri-
co sit, illud tamen, IUSTINIANO, postquam benefi-
cium inventarii introduxerat, inutile, immo reipublicae
noxium esse videbatur (a). Nec tamen directe ius a

prac-

praetore datum abrogare consultum esse duxit (b). Rationes ipse adfert, ne antiquitatis penitus contemtor esse videatur, neve amplius tristibus supplicationibus fatigetur, quas sibi antea repetita vice oblatas esse perhibet (c). *Invitus vero heredi deliberationem connivet. Ut ipsi ergo hanc dissuadeat, ius deliberandi varia ratione limitavit cavitque, ut heres hoc utens inventarii crearet beneficio.*

(a) §. 6. I. de hered. qual. & diff.: „Sed nostra benevolentia constitutionem tam aequissimam quam nobilissimam scripsit, cuius tenorem si observaverint homines, licet eis adire hereditatem, & in tantum teneri, quantum bona hereditatis valere contingit, *ut ex hac causa neque deliberationis auxilium sit necessarium*, nisi omissa observatione nostrae constitutionis & deliberandum existimaverint, & sese veteri gravamini additionis supponere maluerint.“ *l. fin. pr. C. de iur. deliber.* „Nec satis necessarium erit deliberationis auxilium, nisi hominibus formidolosis, qui & ea timent, quae nulla digna sunt suspicione.“ *Dist. 1. §. 13.* „Et haec quidem de his sancimus, qui deliberationem nullam petendam esse curaverint, *quam putamus quidem penitus post hanc legem esse supervacuum & debere ei derogari.* Cum enim liceat eis adire hereditatem, & sine damno ab ea discedere, ex praesentis legis auctoritate, quis locus deliberationi relinquitur? Sed quia quidam vel vana formidine vel callida machinatione pro deliberando nobis

B 3

„suppli-

„supplicandum necessarium existimant; quatenus eis liceat annale tempus tergiversari & hereditatem inspicere, & alias contra eam machinationes excogitare & eandem deliberationem flebilibus adsertionibus repetita vice saepius accipere: ne quis nos putaverit antiquitatis penitus esse contemtores, indulgemus — eis petere deliberationem &c.“

(b) Iustinianum raro hac moderatione usum esse largior. Solebat enim antiqua, quae non ad palatum erant, directe pro summa qua pollebat auctoritate abrogare.

(c) *dist. l. fin. §. 13. C.*

§. 10.

IV. Heres
iur. delib.
& benef. inven-
turi, uti nequit

Ad quod quidem probandum, I. nostrum erit ut ostendamus, heredi *simultaneum usum* iuris deliberandi & beneficii inventarii competere non posse. II. Quo facto demonstrabimus, heredi *neq. successive* ius deliberandi & beneficium inventarii, ex iuris Romani sententia, esse tribuendum. Hoc ut pateat, per partes ibimus, probaturi, quod heres deliberans a beneficio inventarii repellatur 1) tam si finito spatio deliberandi, 2) quam eo durante dicto uti velit beneficio. Illud argumentum §phi 13. erit; hoc §pho 14. & seqq. reservamus.

§. 11.

1) *simul*,

I. Quod igitur ad quaestionem attinet: *an heres iu-*

re deliberandi, & beneficio inventarii, simul, uti possit, Iustinianum hoc non expresse interdixisse putamus. Nec hic expressa opus erat prohibitione, siquidem ipsa rerum natura obstat, quominus proposita affirmetur quaestio. Nam heres, si deliberatione utitur, secum volvit, num hereditatem subire, an vero eandem repudiare consultius sit. Quare ius deliberandi supponit rem adhuc integram esse, adeoque heredem nondum suscepisse hereditatem. Ast heres simulac declarat, se beneficio Iustiniano usurum, eo ipso adit hereditatem (a). Quod si igitur ille iure deliberandi cum beneficio inventarii uti valeret, sequeretur, ut hereditas eodem tempore iacens & adita esse posset. Unde liquido constat, quod heres ex iure deliberandi & beneficio inventarii simul fructum capere nequeat.

ob ipsam rerum naturam,

(a) §. 5. Diff.

§. 12.

II. Discussa igitur prima quaestione, ad alteram progredimur: liceatne videlicet heredi ius deliberandi & beneficium inventarii successive in suos usus convertere, seu quod perinde est, an heredi, qui iure deliberandi usus est, ad beneficium inventarii pateat aditus (a). Rem ex ipsis adeo legibus earumque genuina interpretatione eruere nos oportebit.

2) successive, ob sanctionem Iustinianeam,

1) Primo casum expendemus, quo heres, qui deliberatione usus est, finito spatio deliberandi, Iustinia-

a) finito spatio deliberandi,

nei

nei beneficii particeps esse cupit. Imperator ipse decisionem suppeditat (b). Nam postquam determinatum tempus ad deliberandum concessit iussitque, ut semel tantum rogetur, pergit: „Sin autem hoc aliquis fecerit & inventarium conscripserit, (necesse est enim deliberantem inventarium cum omni subtilitate facere,) non liceat ei post tempus praestitutum, si non recusaverit hereditatem, nostrae legis uti beneficio, sed in solidum, secundum antiqua iura omnibus teneatur.“ Iure veteri enim heres ipso facto aditionis hereditatis creditoribus defuncti in solidum obligabatur, etiamsi debitis solvendis haud sufficeret hereditas (c). Indulgit tantum IUSTINIANUS, ut suo beneficio ornatus ultra vires hereditatis creditoribus haud teneatur. Sed hoc beneficium heredi disertis verbis denegat *post tempus deliberationi praestitutum*, seu postquam spatium deliberandi elapsum est. Quare si hoc contigit, ius vetus obtinet:

Consequens est igitur heredi, finito spatio deliberandi, aditum ad beneficium inventarii non amplius patere.

(a) Inversus casus contradictionem involvit ob dicta in §pho antec.

(b) *l. fin. §. 14. C. de iur. delib.*

(c) *Diff. nostr. §. 1.*

§. 13.

b) eo durante,

2) *Quid autem, si heres deliberans durante adhuc spatio deliberandi declarat, se beneficio inventarii usuram esse?* 1) Tum forsan

forſan illi ius deliberandi haud denegandum eſſe videtur. quod probatur
 Namque IUSTINIANUS heredi tantum interdixit, ut poſt
 tempus deliberationi praeflitutum ſuae legis utatur be-
 neficio. Quare Imperator videri poteſt heredi *etiam* ^{ex ipſa le-}
deliberanti beneficium inventarii conceſſiſſe, modo eo ^{ge. primo ar-}
 utatur antequam ſpatium deliberandi finitum eſt. Tan- ^{gumento,}
 tum vero abeſt, ut haec fuerit Imperatoris ſententia, ut
 potius contrariam voluntatem evidenter declaraverit
 (a). „Cum enim, inquit, gemini tramites inventi ſunt,
 „unus quidem ex anterioribus, qui deliberationem de-
 „dit, alter autem rudis & novus a noſtro numine in-
 „ventus, per quem adeuntes ſine damno conſervan-
 „tur, *electionem ei damus*, vel noſtram conſtitutionem e-
 „ligere, & beneficium eius ſentire, vel ſi eam aſper-
 „nandam exiſtimaverit, & ad deliberationis auxilium
 „convolaverit, eius effectum habere, & ſi non intra
 „datum tempus recuſaverit hereditatem, omnibus in
 „ſolidum debitis hereditariis teneatur, & non ſecundum
 „modum patrimonii, ſed etiam ſi exiguus ſit cenſus
 „hereditatis, tamen quaſi heredem eum in totum obli-
 „gari, & ſibi imputet quod pro novo beneficio vetus
 „elegerit gravamen.“ Patet ergo Imperatorem heredi
 tribuere *facultatem eligendi*, aut ius praetorium, aut be-
 neficium a ſe introductum. An ergo heres, illo electo,
 hoc petere poteſt? Sane non meliori iure, quam in le-
 gato optionis legatarius poſtquam alterum elegit indi-
 viduum,

viduum, alterum adhuc exigit; vel donatarius, cui ex duabus rebus alteram eligere permiffum, utramque capit.

(a) *l. fin. §. 14. C. de iur. delib.*

§. 14.

altero argu-
mento,

2) Alterum argumentum ex eadem lege a nobis repetitur. Verba (a) haec sunt: „Et ideo ad ipsam de-
„liberationis dationem, & divinum rescriptum super hac
„promulgatum hoc adduci volumus, ut sciant omnes,
„quod omnimodo post petitam deliberationem si adierint, vel
„pro herede gefferint, vel non recusaverint heredita-
„tem, omnibus *in solidum hereditariis oneribus teneantur.*“
Ita vero illi tantum tenentur, qui beneficii inventarii
participes fieri nequeunt.

(a) *diff. 1. §. 14.*

§. 15.

β) ex ratio-
ne iuris, ter-
tio argumen-
to.

3) Conspirat etiam ratio iuris. Nam fallor, aut
rite procedit ratiocinatio. Quod si introducto inven-
tarii beneficio ius deliberandi plane superfluum esse iu-
dicat IUSTINIANUS (a); consequens est, ut tanto ma-
gis superfluum esse arbitretur, heredem tam iure deli-
berandi quam beneficio inventarii uti. Et quamvis ipse
Imperator usum iuris deliberandi, licet dissuadens, per-
mittat, de usu tamen solitario intelligi vult. Nam se-
cus

eus sibi ipsi contradixisset, quod ex collatione §. 13. & 14. perspicitur.

Patet ergo, quod heredi deliberanti, nec durante adhuc spatio deliberandi, inventarii uti liceat beneficio.

(a) *cit. l. fin. §. 13.*

§. 16.

Sed hic merito ratio postulatur, quare IUSTINIANUS heredem deliberantem a suo beneficio prorsus excluderit. Illa est, ut ab usu iuris deliberandi IUSTINIANO invisi abstineant heredes, eaque ratione istud ius paulatim in desuetudinem abeat. Quod ideo efficiendum esse ratus Imperator, 1) quia beneficium inventarii heredi sufficere putavit, siquidem hoc dispendium, quod ex aditione hereditatis imminere poterat, avertit (a). 2) Accedit, quod IUSTINIANUS ius deliberandi plane superfluum esse iudicaverit (b). Quam ob causam heres ad vetustum praetoris edictum confugiens in contemptum novi beneficii agere videbatur (c). In talem vero contemptorem beneficii privatione eiusdem animadvertendum erat.

(a) *l. fin. §. 14. C. de iur. delib. & Diff. §. 13.*

(b) *diff. l. §. 13. & Diff. §. 15.*

(c) *Diff. §. 13.*

§. 17.

Quae hactenus de usu iuris deliberandi & benefi-

De usu iur.
delib. & be-

nes invent.
dicta ad mi-
nores appli-
cantur.

cii inventarii generatim demonstrata sunt ad minores quoque pertinere existimo. De usu simultaneo res expedita est, ob dicta in §. 11. Non magis vero minori competit istis successive uti. Nam 1) sanctio Iustiniani est generalis, adeoque ad omnes heredes pertinet. 2) Defunt leges posteriores, quae heredi minori hic magis indulgerent, quam illi, qui maiorem adeptus est aetatem. 3) Nec ideo ratione minorum exceptio statuenda est, quod his praetor restitutione in integrum prospexit. Nam hoc quidem beneficio illis succurritur *ob fragile & infirmum huiusmodi aetatis consilium* (a). Quare & minoribus ex additione hereditatis damnum sentientibus praetor auxilium fert (b). Inde vero illis laesio contingere potest, tam si iure deliberandi usi sunt, quam si omiffa deliberatione hereditatem suscipere nulli dubitarunt. Fuit ergo, quod utroque casu in integrum sint restituendi: siquidem tam ratio adducta, quam ipsae legum dispositiones ad utrumque casum spectant. Nec tamen ideo statuendum esse arbitror, quod minoribus eo ipso beneficium inventarii concedatur, quod adversus additionem hereditatis damnosam, praevia deliberatione factam, restituuntur. Nam beneficium inventarii ab in integrum restitutione multiplici ratione differt. 1) Si originem spectemus, huius auctorem agnoscimus praetorem, illius Iustinianum Imp. 2) Iura ipsa dictis concessa beneficiis maximopere a se invicem discrepant. u)

Per

Per impetratam enim ab herede minore restitutionem in integrum, hic eum statum recipit, quo ante susceptam hereditatem gaudebat. Quam ob causam aditio hereditatis perinde habetur ac si nunquam facta esset. Heres vero simulac beneficio inventarii utitur, adit hereditatem, adeoque omnes additionis effectus in ipsum cadunt, praeterquam quod ultra modum patrimonii defuncti creditoribus haud teneatur. β) Ut heres inventarii fruatur beneficio inventarium conficiat necesse est. Contra ea minori restitutio in integrum adversus aditionem hereditatis haud deneganda esse videtur, neglecto licet inventario. γ) Minor restitutus nil commodi ex hereditate percipere potest. Nam per restitutionem in integrum in pristinum statum reducuntur omnia, adeoque heres talis esse definit. Contra ea vero contingere potest, ut heres beneficio inventarii ornatus lucrum ex hereditate percipiat. Quantum igitur inter beneficium inventarii & restitutionis in integrum intercedat discrimen luculenter patet, tametsi in eo convenient, quod ad heredem indemnem praestandum utraque sint comparata.

(a) *l. 1. pr. §. 1. ff. de minor. vid. Diff. §. 4.*

(b) *l. 7. §. 5. ff. eod. §. 5. I. de hered. qualit. §. different.*

§. 18.

Conclusio. Itaque me satis probasse confido, *quod heres, sit maior vel minor, iure deliberandi & beneficio inventarii neque simul uti possit, neque ipsi ista successive impetrare liceat.* Quare huius dissertationi impono
finem.

www.books2ebooks.eu